

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Марина Русанова

УКРАЇНА В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Методичні рекомендації

для практичних занять та самостійної роботи
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини»
за спеціальністю

291 міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
денної та заочної форми навчання

Електронне мережеве видання

**Полтава
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
2024**

Рецензенти:

Ляшенко Т. М. - доктор політичних наук, провідний співробітник відділу відділу політичних інститутів та процесів Інституту політичних і етноціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса

Нужна Ю. С. - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та соціології ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»

Русанова М. І.

Вступ до фаху «Міжнародні відносини». [Електронний ресурс] : методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини» за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії денної та заочної форми навчання. / Марина Русанова ; ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». - Електрон, текст, дані (1 файл). Полтава: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024.

Для здобувачів закладів вищої освіти всіх форм навчання, викладачів.

УДК 327

*Обговорено та схвалено кафедрою політології і міжнародних відносин
(протокол № 9 від 25 квітня 2024 р.)*

*Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка» (протокол № 11 від 31 2024 .)*

© Русанова М.І., 2024

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»

Зміст

Вступ

Зміст курсу

Питання до семінарських занять

Індивідуальні творчі завдання до самостійної роботи

Контрольні питання

Бібліографічний опис

Вступ

Мета курсу "Україна в міжнародних відносинах" полягає в ознайомленні здобувачів з різноманітним спектром міжнародних організацій, їх структурою, функціями та впливом на міжнародні відносини. Курс спрямований на розуміння ролі цих організацій у вирішенні глобальних проблем, сприянні міжнародній співпраці та зміцненні міждержавних зв'язків. Студенти отримають знання про механізми функціонування таких організацій, як ООН, НАТО, ЄС, ОБСЄ, та їхні впливи на політичні, економічні та безпекові аспекти світового порядку. Важливим аспектом курсу є аналіз участі України в цих організаціях, включаючи її внесок у міжнародну безпеку, економічний розвиток та гуманітарну допомогу. Курс також розглядає вплив міжнародних організацій на внутрішню політику України та її інтеграційні процеси. Особлива увага приділяється сучасним викликам і перспективам, з якими стикається Україна на міжнародній арені, та ролі міжнародних організацій у їх подоланні. Завдяки курсу студенти зможуть критично оцінювати міжнародну діяльність України та ефективність співпраці з міжнародними організаціями. Вони також розвинути навички аналізу міжнародних відносин і формування стратегій для подальшого розвитку міжнародного співробітництва України.

Завданням курсу є:

- Дослідження історії виникнення та розвитку основних міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО, Світовий Банк тощо);
- Аналіз ролі кожної організації у сучасному світі та її впливу на глобальну політику, економіку та соціальні питання;
- Вивчення організаційної структури та принципів діяльності міжнародних організацій;
- Розгляд основних функцій організацій: миротворча діяльність, розвиток, гуманітарна допомога, економічний розвиток тощо;

- Аналіз взаємодії міжнародних організацій з державами та іншими акторами міжнародної системи;

- Розгляд впливу міжнародних організацій на прийняття рішень у сфері політики, економіки, безпеки та прав людини;

- Розгляд альтернативних моделей міжнародного співробітництва та їхній відповідності сучасним викликам.

По закінченню курсу здобувач має *знати*:

- еволюцію зовнішньополітичної стратегії України, зокрема історичний контекст та етапи розвитку зовнішньополітичної стратегії України від періоду незалежності;

- стан співпраці України з ЄС, включаючи угоди та механізми співпраці;

- перспективи вступу України до ЄС та роль Асоціації у цьому процесі;

- основні напрямки співпраці України з НАТО, включаючи участь у партнерських програмах та механізми співпраці;

- ключові питання, пов'язані із членством України в НАТО;

- спільні проекти та ініціативи України з країнами Вишеградської групи;

- ключові партнерства та ініціативи України в азійському регіоні;

- можливості та перспективи співпраці України з країнами Тихоокеанського регіону.

вміти:

- аналізувати історичні та сучасні тенденції в зовнішньополітичній стратегії України.

- оцінювати перспективи вступу до ЄС та членства в НАТО на основі даних та аргументів;

- розробляти стратегічні плани співпраці з ЄС, НАТО, країнами Вишеградської групи та країнами Тихоокеанського регіону;

- взаємодіяти з представниками міжнародних організацій та країн-партнерів для досягнення спільних цілей;
- співпрацювати з іншими державами в реалізації спільних проектів та ініціатив;
- ефективно комунікувати та представляти інтереси України в міжнародному співтоваристві;
- проводити дипломатичні переговори та вести діалоги з партнерами;
- аналізувати геополітичні виклики та розробляти сценарії реагування на них;
- прогнозувати та реагувати на потенційні загрози для національної безпеки.

Зміст курсу

Тема 1. Еволюція зовнішньополітичної стратегії України

Зовнішньополітична стратегія України зазнала значних змін з моменту здобуття незалежності в 1991 році. Спочатку Україна балансувала між Росією та Заходом, прагнучи зберегти нейтралітет. У 2004 році, після Помаранчевої революції, курс України поступово почав змінюватися в бік європейської інтеграції. Революція гідності 2014 року ще більше посилила цей напрямок, в результаті чого Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС. Конфлікт з Росією та анексія Криму значно вплинули на стратегічні пріоритети, спричинивши посилення співпраці з НАТО. Україна також активно розвиває відносини з США та іншими західними країнами, прагнучи зміцнити національну безпеку. Крім того, зростає увага до регіональної співпраці в рамках Вишеградської групи та інших форматів. Водночас Україна намагається розширити економічні та політичні зв'язки з країнами Азії та Тихоокеанського регіону. Відносини з міжнародними організаціями, такими як ООН, також набувають важливого значення. Українська зовнішня політика продовжує еволюціонувати у відповідь на внутрішні та зовнішні виклики.

Тема 2. Україна та Європейський Союз: Стан співпраці, перспективи вступу, роль Асоціації та виклики на шляху до європейської інтеграції

Відносини між Україною та Європейським Союзом значно активізувалися після підписання Угоди про асоціацію в 2014 році. Ця угода передбачає поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції між Україною та ЄС. Виконання положень угоди сприяє гармонізації українського законодавства з європейським, що є важливим кроком на шляху до можливого членства в ЄС. Водночас Україна стикається з численними викликами, такими як боротьба з корупцією, проведення

судової реформи та забезпечення верховенства права. Європейська інтеграція України підтримується більшістю населення, що є важливим фактором для подальших реформ. Співпраця з ЄС охоплює численні сфери, включаючи енергетику, транспорт, освіту та науку. Програми технічної та фінансової допомоги від ЄС сприяють стабілізації та розвитку української економіки. Однак, питання територіальної цілісності та безпеки залишаються важливими перешкодами на шляху до інтеграції. Вступ України до ЄС вимагає значного прогресу у внутрішніх реформах та зміцнення демократичних інститутів. Попри труднощі, європейський курс залишається стратегічним пріоритетом для України.

Тема 3. Співпраця України з НАТО: Партнерство, програми співпраці, питання членства в альянсі

Співпраця України з НАТО розпочалася в 1991 році, невдовзі після здобуття незалежності. Україна стала учасником програми «Партнерство заради миру» в 1994 році, що стало важливим кроком у розвитку відносин з Альянсом. З часом співпраця поглиблювалася, особливо після Помаранчевої революції та Революції гідності. Основними напрямками співпраці є реформування оборонного сектору, підвищення обороноздатності та участь у спільних військових навчаннях. Україна бере активну участь у програмах НАТО з підготовки військових кадрів та обміну досвідом. Питання членства України в НАТО стало особливо актуальним після початку конфлікту з Росією у 2014 році. Водночас, для вступу до НАТО Україна повинна виконати низку критеріїв, зокрема щодо демократичних стандартів та оборонних реформ. Підтримка членства в НАТО зростає серед українського населення, що впливає на політичний курс країни. Співпраця з НАТО сприяє зміцненню національної безпеки України та підвищенню її міжнародного авторитету. Незважаючи на

складнощі, інтеграція до НАТО залишається однією з ключових зовнішньополітичних цілей України.

Тема 4. Україна та країни Вишеградської групи: Спільні проекти, взаємна підтримка в міжнародних організаціях

Вишеградська група (Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина) є важливим партнером для України в Центральній Європі. Співпраця з цими країнами охоплює різні сфери, включаючи економіку, енергетику, безпеку та культурний обмін. Одним з ключових аспектів співпраці є спільні інфраструктурні проекти, такі як транспортні коридори та енергетичні мережі. Країни Вишеградської групи активно підтримують євроінтеграційні прагнення України, надаючи консультаційну та технічну допомогу. У міжнародних організаціях ці країни часто виступають на підтримку України, особливо в питаннях, пов'язаних з конфліктом на Донбасі та анексією Криму. Спільні навчальні програми та академічний обмін сприяють зміцненню культурних та освітніх зв'язків. Важливим є і співробітництво у сфері безпеки, зокрема участь у спільних військових навчаннях та обмін інформацією. Економічна співпраця з країнами Вишеградської групи сприяє зростанню торгівлі та інвестицій між регіонами. Водночас, політичні та історичні розбіжності можуть іноді створювати виклики у взаємодії. Незважаючи на це, партнерство з Вишеградською групою залишається стратегічно важливим для України.

Тема 5. Розвиток азійського напрямку у зовнішній політиці України

Розвиток азійського напрямку у зовнішній політиці України набуває дедалі більшого значення. Азійські країни, зокрема Китай, Японія, Південна Корея, Індія, є важливими торговими партнерами для України. Співпраця з Китаєм включає численні проекти в галузі інфраструктури, енергетики та сільського господарства. Японія та Південна Корея активно

інвестують в українську економіку, зокрема в технологічний сектор. Угоди про вільну торгівлю з азійськими країнами сприяють зростанню експорту української продукції. Україна прагне розширити культурний та освітній обмін з азійськими країнами, залучаючи студентів та науковців. Спільні проекти в сфері науки і технологій відкривають нові можливості для інноваційного розвитку. Крім того, Україна розвиває співпрацю в оборонній сфері з країнами Азії, зокрема у сфері військово-технічного обміну. Важливим аспектом є також співпраця у міжнародних організаціях, таких як ООН та АСЕАН. Азійський напрямок зовнішньої політики України має великий потенціал для диверсифікації міжнародних зв'язків та зміцнення економічної безпеки.

Тема 6. Розвиток співпраці між Україною та країнами Тихоокеанського регіону

Співпраця з країнами Тихоокеанського регіону відкриває нові можливості для України. Цей регіон є важливим ринком для українського експорту, зокрема сільськогосподарської продукції та металургії. Австралія та Нова Зеландія стають перспективними партнерами в аграрному секторі та сфері технологій. Україна також розглядає можливості розширення торгівлі з країнами Південно-Східної Азії, такими як В'єтнам, Малайзія, Індонезія. Співпраця у сфері освіти та науки сприяє зміцненню культурних зв'язків та обміну знаннями. Інвестиційні проекти з країнами Тихоокеанського регіону допомагають залучати капітал та технології в українську економіку. Розвиток транспортних та логістичних коридорів сприяє підвищенню ефективності торгових операцій. Спільні зусилля у боротьбі зі змінами клімату та екологічними викликами також стають важливою частиною співпраці. Важливим аспектом є і безпекова співпраця, зокрема в рамках міжнародних миротворчих місій. Розвиток відносин з

країнами Тихоокеанського регіону сприяє диверсифікації зовнішньої політики України та розширенню її міжнародного впливу.

Тема 7. Аналіз співпраці України з міжнародними організаціями у сфері безпеки

Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями у сфері безпеки для зміцнення національної обороноздатності. Основними партнерами є НАТО, ООН, ОБСЄ та Європейський Союз. Співпраця з НАТО включає участь у програмах з підготовки військових кадрів, обмін досвідом та проведення спільних військових навчань. Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) відіграє ключову роль у моніторингу конфлікту на сході України. ООН підтримує Україну через гуманітарні програми та миротворчі місії. Європейський Союз надає допомогу в реформуванні сектору безпеки та забезпеченні верховенства права. Важливим є також співробітництво у сфері кібербезпеки для захисту від кіберзагроз. Міжнародні організації допомагають Україні у боротьбі з тероризмом та організованою злочинністю. Співпраця з міжнародними організаціями сприяє підвищенню стандартів безпеки та обороноздатності України. Участь у міжнародних проектах та ініціативах допомагає Україні зміцнити свою позицію на міжнародній арені.

Тема 8. Енергетична безпека України: Роль енергетики у зовнішній політиці та пошук альтернативних джерел енергії

Енергетична безпека є ключовим елементом зовнішньої політики України. Після анексії Криму та конфлікту на Донбасі, Україна активно шукає альтернативні джерела енергії, щоб зменшити залежність від російського газу. Співпраця з Європейським Союзом у сфері енергетики включає інтеграцію до європейського енергетичного ринку та розвиток інфраструктури. Україна також розвиває власні ресурси, такі як видобуток

природного газу на шельфі Чорного моря та розвиток відновлюваних джерел енергії. Важливим аспектом є модернізація енергетичної інфраструктури, включаючи газотранспортну систему та електричні мережі. Україна активно залучає іноземні інвестиції для розвитку енергетичного сектора, зокрема у проекти з енергоефективності та зеленої енергетики. Співпраця з міжнародними організаціями, такими як Міжнародний енергетичний агентств, сприяє впровадженню передових технологій та стандартів. Енергетична безпека також включає заходи з кібербезпеки для захисту енергетичних об'єктів від кібератак. Пошук та використання альтернативних джерел енергії сприяють зміцненню енергетичної незалежності України. Розвиток енергетичної співпраці з іншими країнами та міжнародними організаціями залишається стратегічним пріоритетом для України.

Тема 9. Міжнародна допомога та підтримка України: роль США, ЄС та інших країн

Міжнародна допомога відіграє важливу роль у підтримці України в умовах конфлікту та реформ. США надають значну військову та фінансову підтримку, включаючи поставки оборонного обладнання та фінансування реформ. Європейський Союз є найбільшим донором фінансової допомоги для України, зокрема через програми технічної допомоги та макрофінансової підтримки. Країни-члени ЄС також активно беруть участь у проектах з розвитку інфраструктури та гуманітарної допомоги. Міжнародний валютний фонд (МВФ) надає кредити для стабілізації економіки та проведення структурних реформ. Крім того, Канада, Японія, Австралія та інші країни надають підтримку в різних сферах, включаючи освіту, охорону здоров'я та розвиток громадянського суспільства. Міжнародні організації, такі як ООН та ОБСЄ, також відіграють важливу роль у наданні гуманітарної допомоги та підтримці миротворчих зусиль.

Співпраця з міжнародними партнерами сприяє підвищенню спроможності України впоратися з викликами та забезпечити стійкий розвиток. Важливим аспектом є також підтримка з боку української діаспори, яка активно лобіює інтереси України на міжнародній арені. Міжнародна допомога сприяє зміцненню українських інституцій та забезпеченню стабільності в регіоні.

Тема 10. Трансатлантична співпраця України: військові справи, обмін досвідом, спільні проєкти

Трансатлантична співпраця України з країнами Північної Америки та Європи є ключовим елементом її зовнішньої політики. Військові справи та навчання з НАТО та окремими країнами-членами Альянсу сприяють підвищенню обороноздатності України. Спільні військові маневри, такі як «Сі Бриз» та «Репід Трайдемент», дозволяють українським військовим набувати досвіду в міжнародних операціях. Українські військовослужбовці беруть участь у миротворчих місіях під егідою ООН та інших міжнародних організацій. Обмін досвідом з країнами НАТО включає підготовку військових кадрів, модернізацію озброєння та впровадження передових технологій. Україна також бере участь у спільних проєктах з США та Канадою з реформування оборонного сектору та забезпечення кібербезпеки. Співпраця в рамках програм технічної допомоги сприяє підвищенню професійного рівня українських військових та зміцненню національної безпеки. Трансатлантичне партнерство також включає економічну співпрацю, зокрема залучення інвестицій та розвиток спільних інфраструктурних проєктів. Важливим аспектом є підтримка демократичних реформ та верховенства права, що є спільними цінностями для України та її трансатлантичних партнерів. Співпраця з країнами Північної Америки та Європи сприяє зміцненню міжнародного статусу України та забезпеченню стабільності в регіоні.

Тема 11. Україна та міжнародна безпека: внесок у боротьбу з тероризмом та підтримка мирних процесів

Україна активно бере участь у міжнародних зусиллях з підтримки безпеки та стабільності. Участь у миротворчих місіях під егідою ООН та інших міжнародних організацій є важливим внеском України у глобальну безпеку. Українські військові беруть участь у операціях з підтримки миру в різних регіонах світу, включаючи Африку та Близький Схід. Україна також співпрацює з міжнародними партнерами у боротьбі з тероризмом, надаючи інформаційну та технічну підтримку. Важливим аспектом є участь у міжнародних навчаннях та обмінах досвідом, що сприяє підвищенню професійного рівня українських сил безпеки. Співпраця з НАТО та ЄС включає програми з протидії тероризму та організованій злочинності. Україна також бере участь у міжнародних зусиллях з контролю над зброєю та нерозповсюдження зброї масового ураження. Внесок у боротьбу з тероризмом включає заходи з посилення внутрішньої безпеки та зміцнення кордонів. Співпраця з міжнародними організаціями, такими як Інтерпол та Європол, сприяє ефективній координації зусиль у боротьбі з глобальними загрозами. Участь у міжнародних миротворчих та безпекових ініціативах підвищує авторитет України на міжнародній арені та сприяє зміцненню глобальної безпеки.

Тема 12. Інформаційна війна та виклики сучасності: захист інформаційної сфери та протидія дезінформації

Інформаційна війна є одним з ключових викликів для України у сучасному світі. Після початку конфлікту з Росією у 2014 році, Україна стикається з потужними інформаційними атаками та дезінформацією. Російська пропаганда активно використовує медіа та соціальні мережі для дестабілізації ситуації в Україні. У відповідь Україна розробляє стратегії захисту інформаційного простору та протидії дезінформації. Створення

Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки сприяє координації зусиль у боротьбі з пропагандою. Важливим аспектом є співпраця з міжнародними партнерами, такими як НАТО та ЄС, у сфері кібербезпеки та захисту інформаційного простору. Проведення інформаційних кампаній з метою підвищення обізнаності громадян про загрози дезінформації є важливою частиною захисту національної безпеки. Залучення незалежних медіа та громадянського суспільства сприяє розвитку критичного мислення та медіаграмотності. Україна також працює над удосконаленням законодавства у сфері інформаційної безпеки та кіберзахисту. Захист інформаційного простору є важливим елементом національної безпеки та стабільності України.

Тема 13. Кібербезпека: Аналіз кіберзагроз та кібератак, заходи з підвищення кібербезпеки держави та міжнародна кооперація у цій сфері

Кібербезпека є важливим напрямком у забезпеченні національної безпеки України. Після численних кібератак на державні та приватні структури, Україна посилила заходи з кіберзахисту. Основними кіберзагрозами є атаки з боку Росії, які спрямовані на дестабілізацію та отримання конфіденційної інформації. Україна розробляє національну стратегію кібербезпеки, яка включає заходи з посилення захисту критичної інфраструктури. Співпраця з міжнародними партнерами, такими як НАТО, ЄС та США, є важливим елементом у зміцненні кібербезпеки. Українські фахівці беруть участь у спільних навчаннях та тренінгах з кіберзахисту. Важливим аспектом є створення системи раннього виявлення кіберзагроз та реагування на них. Законодавче вдосконалення у сфері кібербезпеки сприяє підвищенню ефективності захисту інформаційного простору. Україна також активно співпрацює з приватним сектором для впровадження передових технологій у сфері кіберзахисту. Зміцнення

кібербезпеки є важливим кроком для забезпечення стабільності та безпеки держави у сучасному цифровому світі.

Тема 14. Геополітичні виклики для України: аналіз та сценарії

Геополітичні виклики для України є надзвичайно складними та багатограними. Одним з основних викликів є агресія з боку Росії, яка включає анексію Криму та підтримку сепаратистів на Донбасі. Ця ситуація значно вплинула на зовнішньополітичну стратегію України, спричинивши посилення співпраці з Заходом. Іншим важливим викликом є необхідність проведення внутрішніх реформ для зміцнення демократії та економіки. Енергетична залежність від Росії також створює серйозні загрози для національної безпеки. Розширення співпраці з ЄС та НАТО є ключовим елементом у протистоянні цим викликам. Водночас Україна стикається з викликами у відносинах з деякими сусідніми країнами через історичні та політичні розбіжності. Глобальні зміни, такі як зміна клімату та економічна нестабільність, також впливають на безпеку та стабільність України. Аналіз різних сценаріїв розвитку ситуації допомагає Україні розробляти ефективні стратегії реагування на загрози. Геополітичні виклики вимагають комплексного підходу та тісної співпраці з міжнародними партнерами для забезпечення стабільності та розвитку країни.

Тема 15. Культурна дипломатія України: історія та сучасність

Культурна дипломатія є важливим інструментом у просуванні національних інтересів України на міжнародній арені. Історично українська культура відігравала значну роль у формуванні національної ідентичності та зміцненні міжнародних зв'язків. В сучасних умовах культурна дипломатія сприяє популяризації української культури, мистецтва та традицій за кордоном. Українські культурні центри та інститути активно працюють у багатьох країнах світу, організовуючи виставки, концерти та

фестивалі. Важливим аспектом є співпраця з українською діаспорою, яка сприяє поширенню української культури та підтримці національних ініціатив. Міжнародні культурні проекти та програми обміну сприяють зміцненню взаєморозуміння та культурних зв'язків між народами. Україна активно бере участь у міжнародних культурних форумах та організаціях, таких як ЮНЕСКО, що допомагає просувати культурні цінності та традиції на глобальному рівні. Важливою є також роль культурної дипломатії у зміцненні іміджу України як сучасної та демократичної держави. Культурна дипломатія сприяє розвитку туризму, залученню інвестицій та зміцненню міжнародної підтримки України. Розвиток культурної дипломатії є стратегічним пріоритетом для забезпечення позитивного сприйняття України у світі та зміцнення її міжнародного авторитету.

Питання до семінарських занять

Семінар 1. Еволюція зовнішньополітичної стратегії України

1. Які основні документи та закони визначали напрями зовнішньої політики України до прийняття нової Стратегії зовнішньополітичної діяльності у 2021 році?

2. Які країни є визначеними стратегічними партнерами України в новій стратегії? Яка роль цих країн у зовнішньополітичній стратегії України?

3. Які ключові положення нової Стратегії зовнішньополітичної діяльності України відносно європейської інтеграції? Як вони сприяють досягненню основної мети - безпеки і процвітання України?

4. Як Стратегія відображає пріоритет у протидії російській агресії? Які заходи вона передбачає для забезпечення територіальної цілісності України та опору експансії РФ?

5. Які є обґрунтування та обмеження стратегічних партнерств країни? Як ці обмеження впливають на вибір стратегічних партнерів?

6. Які висновки можна зробити щодо еволюції зовнішньополітичної стратегії України з урахуванням історичних контекстів, сучасних викликів та геополітичних реалій?

Семінар 2. Україна та Європейський Союз: Стан співпраці, перспективи вступу, роль Асоціації та виклики на шляху до європейської інтеграції

1. Які кроки були зроблені в Україні щодо наближення до Європейського Союзу після підписання Угоди про асоціацію?

2. Яка важливість має для України співпраця з Європейським Союзом у плані економічних та політичних перспектив?

3. Які конкретні переваги та вигоди принесла Україні Угода про асоціацію з ЄС?

4. Які перешкоди та виклики виникали на шляху України до європейської інтеграції після підписання угоди?

5. Які перспективи вступу України до Європейського Союзу в майбутньому?

6. Яким чином співпраця з ЄС впливає на реформи в Україні, зокрема в сферах юстиції, боротьби з корупцією та прав людини?

7. Які можливості відкриваються для українських підприємств та громадян за умов Угоди про асоціацію?

8. Як впливає співпраця з ЄС на розвиток української економіки та зростання економічних показників?

9. Як Україна забезпечує виконання умов угоди про асоціацію, що стосуються політичних, економічних та соціальних реформ?

10. Які аспекти співпраці між Україною та Європейським Союзом є найбільш важливими для подальшого розвитку країни?

Семінар 3. Співпраця України з НАТО: Партнерство, програми співпраці, питання членства в альянсі

1. Які основні кроки були зроблені в напрямку співпраці між Україною та НАТО від моменту вступу України до Ради північноатлантичного співробітництва?

2. Яка роль грає Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО?

3. Що передбачає Комісія Україна - НАТО і як вона впливає на розвиток співпраці?

4. Які конкретні підходи в рамках Комплексної програми допомоги (КПД) надає НАТО Україні?

5. Як Україна реагує на питання членства в НАТО? Які кроки вона приймає для підготовки до вступу?

6. Які багаторічні цілі України у контексті співпраці з НАТО?

7. Які спільні операції або місії під проводом НАТО мають участь українські військовослужбовці?

8. Які принципи і цінності спільні для України та НАТО і як вони впливають на співпрацю?

9. Які кроки можна підняти для підвищення громадської підтримки України на шляху до членства в НАТО?

10. Які виклики та перешкоди можуть виникнути на шляху України до членства в НАТО і як вони можуть бути подолані?

Семінар 4. Україна та країни Вишеградської групи: Спільні проекти, взаємна підтримка в міжнародних організаціях

1. Які спільні проекти між Україною та країнами Вишеградської групи вже реалізовано, і який вони мали вплив на розвиток країн?

2. Які стратегічні напрямки співпраці між Україною та країнами Вишеградської групи можна визначити у майбутньому?

3. Яка роль Вишеградської групи у підтримці України на міжнародній арені, зокрема в контексті її відносин з Росією?

4. Які виклики і перешкоди стоять перед співпрацею між Україною та країнами Вишеградської групи, і як їх можна подолати?

5. Які можливості для спільних ініціатив з енергетики та інфраструктури існують між Україною та країнами Вишеградської групи?

6. Як ви оцінюєте перспективи розвитку співпраці між Україною та країнами Вишеградської групи в майбутньому, зокрема у вимірах політичної, економічної та культурної співпраці?

Семінар 5. Розвиток азійського напрямку у зовнішній політиці України

1. Які найбільш розвинуті країни у регіоні Південно-Східної та Південної Азії і як вони можуть бути потенційними партнерами для України у розвитку азійського напрямку зовнішньої політики?

2. Які переваги та можливості принесе українському експорту ринок Китаю, Індії та Японії, які є одними з найбільших економік у Південно-Східній та Південній Азії?

3. Які перешкоди та виклики можуть виникнути у взаємодії України з країнами АСЕАН, враховуючи геополітичні та економічні вимоги регіону?

4. Як Україна може використовувати свої науково-технічні ресурси для співпраці з країнами Південно-Східної та Південної Азії у сферах інновацій та технологій?

5. Які стратегічні кроки може вжити Україна для підвищення свого інвестиційного привабливості для країн регіону, таких як Сінгапур чи Малайзія?

6. Як політична стабільність та багатовекторність зовнішньої політики України сприяють розвитку відносин з країнами Азії та її позиції в регіональних та міжнародних форумах?

Семінар 6. Україна та країни Тихоокеанського регіону

1. Яка роль країн Тихоокеанського регіону в економічному і політичному розвитку світу за останні роки?

2. Які можливості і виклики існують у співпраці між Україною та країнами АТР?

3. Які стратегічні партнерства може розглядати Україна з країнами АТР для спільного розвитку?

4. Які перспективи у співпраці України та країн Тихоокеанського регіону в галузі високих технологій?

5. Які можливості для України у підвищенні торговельних обороток з країнами АТР?

6. Як військово-політичні аспекти впливають на відносини між Україною та країнами Тихоокеанського регіону?

7. Як Україна може використати досвід країн АТР у сфері інновацій та науково-технічного розвитку?

8. Які переваги інвестиційної співпраці України з країнами АТР?

9. Як впливає сучасна геополітична ситуація на співпрацю між Україною та країнами Тихоокеанського регіону?

Семінар 7. Аналіз співпраці України з міжнародними організаціями у сфері безпеки

1. Які міжнародні організації були ключовими партнерами України в період з 2014 по 2021 рік у сфері безпеки?

2. Які конкретні рішення Ради Безпеки ООН стосовно України можна виокремити за цей період?

3. Які резолюції та дії Парламентської асамблеї Ради Європи були спрямовані на підтримку України та осудження дій Росії у сфері безпеки?

4. Як НАТО підтримувало Україну та які ініціативи з безпеки були реалізовані у співпраці з цією організацією?

5. Які були основні завдання та функції спеціальної моніторингової місії ОБСЄ на Донбасі?

6. Які рішення ПАРЕ були спрямовані на підтримку України та які проблеми виникли у зв'язку з цією організацією?

Семінар 8. Енергетична безпека України: Роль енергетики у зовнішній політиці та пошук альтернативних джерел енергії

1. Яка роль відіграє енергетика в зовнішній політиці України?

2. Які альтернативні джерела енергії вважаються потенційно важливими для України?

3. Які виклики стоїть перед Україною щодо енергетичної безпеки?

4. Які стратегії може використовувати Україна для забезпечення енергетичної безпеки у зовнішніх відносинах?
5. Як енергетична безпека впливає на економічний розвиток України?
6. Які можливості відкриваються для України завдяки розвитку альтернативних джерел енергії?
7. Як Україна реагує на глобальні тенденції в енергетичній сфері?
8. Які ініціативи в сфері енергетичної безпеки Україна планує реалізувати у майбутньому?
9. Яким чином енергетична політика України впливає на її міжнародні відносини?
10. Які перспективи для розвитку енергетики має Україна у контексті глобальних змін у сфері енергетики?

Семінар 9. Міжнародна допомога та підтримка України: роль США, ЄС та інших країн

1. Яку роль відіграють Сполучені Штати в наданні міжнародної допомоги та підтримці України?
2. Які конкретні види допомоги Україні надають США в контексті військово-політичної співпраці?
3. Які програми міжнародної допомоги Європейський Союз реалізує на підтримку України?
4. Які інші країни, крім США та ЄС, активно надають допомогу Україні і в яких форматах це відбувається?
5. Які успіхи в досягненні цілей міжнародної підтримки можна відзначити в контексті української ситуації?
6. Які перспективи для майбутньої міжнародної допомоги та підтримки України з боку США, ЄС та інших країн ви бачите в контексті геополітичних змін?

Семінар 10. Трансатлантична співпраця України: військові вправи, обмін досвідом, спільні проекти

1. Які конкретні військові вправи між Україною та альянсом НАТО були проведені в рамках трансатлантичної співпраці?
2. Яким чином Україна та партнери з НАТО обмінюються досвідом в оборонній сфері?
3. Які спільні проекти в оборонній галузі існують між Україною та країнами альянсу НАТО?
4. Яка роль трансатлантичної співпраці в підвищенні бойової готовності українських військ?
5. Які взаємні вигоди приносить Україні співпраця з НАТО в проведенні військових вправ?
6. Які перспективи розвитку трансатлантичної співпраці України з альянсом НАТО в контексті спільних проектів в оборонній галузі?

Семінар 11. Україна та міжнародна безпека: внесок у боротьбу з тероризмом та підтримка мирних процесів

1. Які стратегії можна застосовувати для попередження терористичних актів у нашому регіоні?
2. Як тероризм впливає на соціально-економічний розвиток країни?
3. Які можливості існують для підвищення ефективності міжнародної співпраці у боротьбі з тероризмом?
4. Які законодавчі кроки можна зробити для посилення боротьби з тероризмом?
5. Які основні принципи мають бути враховані при розробці стратегій протидії тероризму?
6. Які перспективи має Україна у забезпеченні безпеки та підтримці мирних процесів?

Семінар 12. Інформаційна війна та виклики сучасності: захист інформаційної сфери та протидія дезінформації

1. Які основні характеристики інформаційної війни і які стратегії використовуються у цьому контексті?
2. Які конкретні методи дезінформації можуть бути використані у сучасній інформаційній війні?
3. Як ви оцінюєте вплив інформаційної війни на суспільство та політику?
4. Яким чином можна захистити інформаційну сферу від впливу дезінформації та фейків?
5. Які інструменти і стратегії можна використовувати для протидії інформаційній війні та підвищення інформаційної грамотності суспільства?

Семінар 13. Кібербезпека: Аналіз кіберзагроз та кібератак, заходи з підвищення кібербезпеки держави та міжнародна кооперація у цій сфері

1. Сучасні кіберзагрози та типи кібератак.
2. Аналіз методів, які використовуються в кібератаках: віруси, фішинг, DDoS-атаки
3. Заходи з підвищення кібербезпеки на рівні держави: кіберстратегії, законодавство, захист критично важливих інфраструктур тощо.
4. Міжнародна співпраця у сфері кібербезпеки: обмін інформацією, створення міжнародних стандартів, участь у міжнародних організаціях та ініціативах.
5. Виклики та перспективи у сфері кібербезпеки: швидка зміна технологій, відсутність універсальних рішень, розвиток кіберзагроз та протидія їм.

Семінар 14. Геополітичні виклики для України: аналіз та сценарії

1. Геополітичне становище.
2. Євразійська парадигма геостратегії України.
3. Україна, Європа, Євроатлантика.
4. Україна та держави Центральної і Східної Європи.
5. Геостратегія сходження України.

Семінар 15. Культурна дипломатія УНР

1. Які були основні принципи та завдання культурної дипломатії Української Народної Республіки?
2. Які інституційні структури використовувалися для просування культурних цінностей УНР за кордоном?
3. Які культурні ініціативи та події були проведені у рамках культурної дипломатії УНР?
4. Які були основні досягнення та виклики для культурної дипломатії УНР?

Семінар 16. Культурна дипломатія незалежної України

1. Які основні засади культурної дипломатії сучасної України?
2. Які культурно-інформаційні центри в Україні виконують функції культурної дипломатії та які їх завдання?
3. Приклади успішних ініціатив сучасної української культурної дипломатії, таких як Ukraine Now та Мистецтво Майдану.

Індивідуальні творчі завдання до самостійної роботи

Заняття 1. Еволюція зовнішньополітичної стратегії України

Тема: Еволюція зовнішньополітичної стратегії України

Завдання:

Напишіть есе на тему "Еволюція зовнішньополітичної стратегії України". У вашому есе обґрунтуйте основні етапи розвитку зовнішньополітичної стратегії України від моменту незалежності до сьогодення. Включіть до аналізу основні документи, закони та стратегічні зміни, які відбувалися протягом цього періоду. Поділіть своє есе на вступ, основну частину з аналізом та висновки.

Заняття 2. Україна та Європейський Союз: Стан співпраці, перспективи вступу, роль Асоціації та виклики на шляху до європейської інтеграції

Тема: Співпраця України з Європейським Союзом

Завдання:

Створіть презентацію на тему "Співпраця України з Європейським Союзом". Ваша презентація повинна включати огляд стану співпраці, перспективи вступу України до ЄС, роль та значення Угоди про асоціацію для обох сторін. Також обговоріть основні виклики, з якими Україна зіштовхнулася на шляху до європейської інтеграції.

Заняття 3. Співпраця України з НАТО: Партнерство, програми співпраці, питання членства в альянсі

Тема Співпраця України з НАТО

Завдання:

Напишіть аналітичний допис на тему "Співпраця України з НАТО". У вашому дописі розгляньте основні кроки та програми співпраці між

Україною та НАТО, важливість Хартії про особливе партнерство, а також питання щодо можливості членства України в альянсі. Висловіть вашу думку щодо перспектив розвитку співпраці та вступу до НАТО.

Заняття 4. Україна та країни Вишеградської групи: Спільні проекти, взаємна підтримка в міжнародних організаціях

Тема: Спільні проекти між Україною та країнами Вишеградської групи

Завдання:

Напишіть аналітичний допис на тему "Спільні проекти між Україною та країнами Вишеградської групи". В аналізі зосередьтеся на реалізованих спільних проектах, їх впливі на розвиток країн, а також визначте стратегічні напрямки майбутньої співпраці. Розгляньте роль Вишеградської групи у підтримці України на міжнародній арені, зокрема в контексті відносин з Росією.

Заняття 5. Розвиток азійського напрямку у зовнішній політиці України

Тема: Розвиток азійського напрямку у зовнішній політиці України

Завдання:

Створіть аналітичний допис або есе на тему "Розвиток азійського напрямку у зовнішній політиці України". В аналізі зосередьтеся на найбільш розвинутих країнах Південно-Східної та Південної Азії та їх потенційній ролі як партнерів для України. Обговоріть переваги та можливості ринків Китаю, Індії та Японії.

Заняття 6. Україна та країни Тихоокеанського регіону

Тема: Співпраця між Україною та країнами Тихоокеанського регіону

Завдання:

Напишіть есе або презентацію на тему "Співпраця між Україною та країнами Тихоокеанського регіону". Ваша робота повинна включати огляд стану співпраці, можливі напрямки розвитку співпраці з країнами регіону, а також визначити важливість цього напрямку для України та регіональної безпеки.

Заняття 7. Аналіз співпраці України з міжнародними організаціями у сфері безпеки

Тема: Співпраця України з міжнародними організаціями у сфері безпеки

Завдання:

Створіть аналітичний допис або есе на тему "Співпраця України з міжнародними організаціями у сфері безпеки". Ваше дослідження повинно включати ключові міжнародні організації, що були партнерами України з 2014 по 2021 рік, конкретні рішення Ради Безпеки ООН стосовно України за цей період, резолюції та дії Парламентської асамблеї Ради Європи щодо підтримки України та осуду Росії у сфері безпеки. Також вкажіть на ініціативи та підтримку НАТО для України в сфері безпеки та їх вплив на розвиток співпраці.

Заняття 8. Енергетична безпека України: Роль енергетики у зовнішній політиці та пошук альтернативних джерел енергії

Тема: Енергетична безпека України

Завдання:

Напишіть есе про роль енергетики в зовнішній політиці України та її вплив на міжнародні відносини. Аналізуйте потенційні альтернативні джерела енергії для України та їх можливий внесок у забезпечення енергетичної безпеки.

Заняття 9. Міжнародна допомога та підтримка України: роль США, ЄС та інших країн

Тема: Міжнародна допомога та підтримка України

Завдання:

Складіть аналітичний допис про роль Сполучених Штатів у підтримці України та її вплив на політичний та військовий контекст. Напишіть есе про програми міжнародної допомоги ЄС для України та їх вплив на розвиток країни.

Заняття 10. Трансатлантична співпраця України: військові справи, обмін досвідом, спільні проєкти

Тема: Трансатлантична співпраця України

Завдання:

Підготуйте аналітичний допис про військові справи між Україною та альянсом НАТО та їх значення для безпеки країни. Розгляньте спільні проєкти в оборонній галузі між Україною та країнами НАТО у контексті трансатлантичної співпраці.

Заняття 11. Україна та міжнародна безпека: внесок у боротьбу з тероризмом та підтримка мирних процесів

Тема: Україна та міжнародна безпека

Завдання:

Напишіть есе про стратегії та заходи, які можна застосувати для попередження терористичних актів у регіоні. Складіть аналітичний допис про вплив тероризму на соціально-економічний розвиток країни та можливі заходи з протидії.

Заняття 12. Інформаційна війна та виклики сучасності: захист інформаційної сфери та протидія дезінформації

Тема: Інформаційна війна та виклики сучасності

Завдання:

Розгляньте основні характеристики інформаційної війни та аналізуйте стратегії та методи використані в цьому контексті. Напишіть есе про заходи та стратегії захисту інформаційної сфери від впливу дезінформації та фейків.

Заняття 13. Кібербезпека: Аналіз кіберзагроз та кібератак, заходи з підвищення кібербезпеки держави та міжнародна кооперація у цій сфері

Тема: Кібербезпека

Завдання:

Складіть аналітичний допис про сучасні кіберзагрози та аналізуйте типи кібератак, їх наслідки та методи протидії. Розгляньте міжнародну співпрацю у сфері кібербезпеки, обмін інформацією та створення міжнародних стандартів.

Заняття 14. Геополітичні виклики для України: аналіз та сценарії

Тема: Геополітичні виклики для України

Завдання:

Складіть есе про геополітичне становище України, аналізуючи її відносини з Європою, Росією та іншими країнами. Розгляньте геостратегію сходження України та можливі напрямки її розвитку у глобальному контексті.

Заняття 15. Культурна дипломатія України

Тема: Культурна дипломатія України

Завдання:

Аналізуйте основні принципи та завдання культурної дипломатії України. Напишіть аналітичний допис про культурні ініціативи та досягнення України у відносинах з іншими країнами.

Заняття 16. Культурна дипломатія незалежної України.

Тема: Культурна дипломатія незалежної України

Завдання:

Складіть аналітичний допис про засади та стратегії культурної дипломатії сучасної України.

Контрольні питання

1. Які ключові події в історії України вплинули на її міжнародні відносини?
2. Яка була роль України у формуванні ООН?
3. Які країни є найбільшими торговельними партнерами України?
4. Які міжнародні організації Україна є членом?
5. Що таке Асоціація Україна-ЄС і яка її значимість для України?
6. Які головні політичні конфлікти впливають на зовнішню політику України?
7. Яка роль має Україна у Східному партнерстві?
8. Що таке Паризька угода і як вона впливає на Україну?
9. Як Україна впливає на міжнародну політику у сфері енергетики?
10. Які проблеми виникають у міжнародних відносинах через анексію Криму?
11. Як Україна співпрацює зі Сполученими Штатами Америки у сфері безпеки?
12. Яка роль України у міжнародному миротворчому процесі?
13. Які фактори впливають на відносини України з Росією?
14. Які країни є членами НАТО, а які підтримують Україну у її конфлікті з Росією?
15. Які міжнародні договори є ключовими для забезпечення безпеки України?
16. Як Україна співпрацює зі своїми сусідами на заході?

17. Як Україна співпрацює з Польщею у сфері безпеки?
18. Яка роль має Україна в Європейській раді?
19. Які можливості має Україна у співпраці з Китаєм?
20. Що таке Європейська безпекова ініціатива і як вона впливає на Україну?
21. Як Україна впливає на міжнародну політику у сфері прав людини?
22. Які міжнародні санкції були застосовані проти України?
23. Як Україна співпрацює з Європейськими країнами у відновленні та розвитку після конфлікту?
24. Як Україна використовує м'яку силу у своїй зовнішній політиці?
25. Які міжнародні організації надають фінансову підтримку Україні?
26. Яка роль України у міжнародному боротьбі з тероризмом?
27. Які міжнародні програми допомоги спрямовані на розвиток України?
28. Які виклики стоять перед Україною у відносинах з країнами Азії?
29. Як Україна співпрацює зі своїми сусідами на сході?
30. Як Україна взаємодіє з Балтійськими країнами у питаннях безпеки?
31. Як Україна впливає на міжнародну економіку через свою політику?
32. Яка роль України у Раді Європи?
33. Як Україна впливає на міжнародні договори з питань зброї та нерозповсюдження ядерної зброї?
34. Які країни є найбільш активними партнерами України у військовій співпраці?

35. Які міжнародні конфлікти впливають на Україну і її зовнішню політику?

36. Як Україна співпрацює з Туреччиною у питаннях безпеки та економіки?

37. Яка роль України в Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)?

38. Як Україна використовує свої ресурси в міжнародних конфліктах?

39. Які міжнародні програми спрямовані на підтримку демократії в Україні?

40. Як Україна впливає на розвиток міжнародних законів та стандартів?

41. Як Україна співпрацює з країнами Близького Сходу у питаннях безпеки та енергетики?

42. Як Україна взаємодіє зі своїми сусідами на півдні у сфері економіки?

43. Які міжнародні організації допомагають Україні у впровадженні реформ?

44. Яка роль України в міжнародному судовому процесі?

45. Як Україна співпрацює з країнами Європейського Союзу у сфері безпеки?

46. Як Україна використовує свою м'яку силу у міжнародних відносинах?

47. Які міжнародні договори України є найбільш важливими для її безпеки?

48. Як Україна співпрацює з країнами Європейської Азії у питаннях безпеки та торгівлі?

49. Яка роль має Україна в міжнародних організаціях з питань екології?

50. Які міжнародні проекти спрямовані на розвиток України та її інфраструктури?

Список рекомендованої літератури

Основні джерела:

1. Declaration of Prime Ministers of the Czech Republic, the Republic of Hungary, the Republic of Poland and the Slovak Republic on Cooperation of the Visegrad Group Countries after Their Accession to the European Union.

2. Закон України "Про національну безпеку України".

3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

4. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України".

5. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору.

Базова література:

1. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доповідь / О.О. Резнікова, А.О. Місюра, С.В.Дрьомов, К.Є.Войтовський; за заг. ред. О.О. Резнікової. – К.; НІСД, 2017. – 102 с.

2. Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990—2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. — К.: «МП Леся», 2017. — 332 с.

3. Головченко В., Матвієнко В. Дипломатична історія України. — Київ : Ніка-Центр, 2018. — 420 с.

4. Головченко В. І. «Основні напрями зовнішньої політики України». Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. — К.: Знання України, 2004 — Т.2 — 812с.

5. Губерський Л. В. Ініціативи Міжнародні України. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. — К: Знання України, 2004 — Т.1 — 760с.

6. Дещинський Л. Є., Панюк А. В. Міжнародні відносини України: історія і сучасність. — Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2001. — 424 с.

7. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. / за заг. ред. А. Баровської – К. : НІСД, 2016. – 109 с

8. Киридон А. М. Україна. 30 років незалежності. Стислий довідник. — Київ : Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2021. — 536 с.

9. Кулінич М. А. Конституційні основи зовнішньої політики України. Українська дипломатична енциклопедія.

10. Макар Ю. І., Гдичинський Б. П., Макар В. Ю. Україна в міжнародних організаціях. — Чернівці: Прут, 2008. — 879 с.

11. Стратегія кібербезпеки України (2021 – 2025 роки) БЕЗПЕЧНИЙ КІБЕРПРОСТІР – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ. Проект закону.

12. Україна в міжнародних відносинах. Енциклопедичний словник-довідник : в 6 вип. / Відп. ред. М. М. Варварцев. Київ : Інститут історії НАН України, 2009–2016.

13. Українська дипломатична енциклопедія : у 2 т. / Гол. редкол. Л. В. Губерський. Київ : Знання України, 2004.

14. Українська призма: Зовнішня політика 2020. Аналітичне дослідження / Редкол.: Н. Бурейко, Г. Максак, Г. Шелест. Київ : ГО «Рада зовнішньої політики “Українська призма”» ; Фонд ім. Ф. Еберта, 2021. — 344 с.